

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ LUKIŠKIŲ TARDYMO IZOLIATORIŲ-KALĖJIMĄ

2019-05-14 Nr. 4D-2018/1-1324
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo X (toliau vadinama – Pareiškėjas) skundą (toliau vadinama ir – Skundas) dėl Lukiškių tardymo izoliatoriaus (toliau vadinama ir – LTI-K; Lukiškių TI-K) pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai neaprupinant jo maisto papildu

2. Skunde, be kitų aplinkybių, nurodoma:

2.1. „2018-04 mėn. buvau nuvykęs į Laisvės atėmimo vietų ligoninę dėl <...>. <...> paskyrė [...] maisto papildą „...“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta);

2.2. „Kreipiausi į Lukiškių TI-K parduotuvę, kad padarytų užsakymą ir atvežtų iš vaistinės „...“ maisto papildą, bet parduotuvė negali prekiauti šiais papildais, kadangi neturi licencijos. Tada kreipiausi į daktarę K., kad duotų leidimą, kad galėtų artimieji perduoti iš laisvės šitą maisto papildą. Iš daktarės gavau neigiamą atsakymą [...]“;

2.3. „Tada apskundžiau jos sprendimą Kalėjimų departamentui, jie atsakė, kad pakartotinai kreipčiausi į Lukiškių TI-K daktarus [...]. [...] Lukiškių TI-K daktarė K. paskyrė „...“ vaistą, o „...“ maisto papildą ne! Ji nusprendė, kad šitas maisto papildas yra nebūtinasis.“

3. Pareiškėjas Seimo kontrolieriaus prašo ištirti Skunde nurodytas aplinkybes.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Seimo kontrolierius 2018 m. spalio 17 d. raštu Nr. 4D-2018/1-1324/3D-2802 kreipėsi į LTI-K, prašydamas paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes. 2018 m. lapkričio 8 d. Seimo kontrolierius gavo 2018 m. lapkričio 6 d. LTI-K raštą Nr. 9-13074. Šiame rašte ir prie jo pridėtuose dokumentuose nurodoma:

4.1. 2018 m. balandžio 16 d. Pareiškėjas lankėsi Laisvės atėmimo vietų ligoninėje (gydytojo ... konsultacija); gydytojas ... Pareiškėjui paskyrė vartoti vaistus ... ir maisto papildus ... (įrašas Pareiškėjo asmens sveikatos istorijoje);

4.2. 2018 m. rugpjūčio 6 d., spalio 4, 10 dienomis Pareiškėjas raštu kreipėsi į LTI-K prašydamas sudaryti galimybę įsigyti / artimiesiems perduoti maisto papildą ...;

4.3. 2018 m. rugpjūčio 7 d., spalio 23 d. buvo atsakyta į Pareiškėjo kreipimusis; jo

prašymai nebuvo patenkinti;

4.4. 2018 m. spalio 16 d. Pareiškėjui buvo paskirtas kitas maisto papildas, t. y. ...; tą pačią dieną šis maisto papildas buvo užsakytas vaistinėje (įrašas Pareiškėjo asmens sveikatos istorijoje).

5. 2018 m. lapkričio 11 d. Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija raštu Nr. (1.39E)7R-249 Seimo kontrolierių informavo, kad „Atsakydami į klausimą dėl suimtųjų ir nuteistųjų aprūpinimo vaistinės prekėmis, informuojame, kad Teisingumo ministerijos nuomone, tokiomis prekėmis turi aprūpinti įstaiga (pataisos įstaiga arba tardymo izoliatorius, atsižvelgiant į tai, kurioje laikomas asmuo), *jei minėtos prekės yra paskirtos gydytojo.*“

Tyrimui reikšmingi teisės aktai

6. Europos Tarybos Ministrų Komiteto 2006 m. sausio 11 d. priimtos rekomendacijos šalims narėms Nr. (2006)2 „Dėl Europos kalinimo taisyklių“:

6.1. *40.3 punktas* – „Visi kaliniai turi turėti galimybę naudotis medicinos paslaugomis, kurios teikiamos šalyje, ir negali būti diskriminacijos teisinės padėties pagrindu“;

6.2. *42.3 punktas* – „Tiriant kalinius, praktikuojantis gydytojas arba jam pavaldi kvalifikuota medicinos sesuo turi ypatingai atkreipti dėmesį į šiuos aspektus: [...] b. nustatyti fizinius ir protinius susirgimus bei imtis atitinkamų gydymo priemonių ir *tęsti jau pradėtą gydymą*; [...]“

7. Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso (toliau vadinama – BVK):

7.1. *11 straipsnis „Bendrosios nuteistųjų teisės* – „1. Nuteistieji turi teisę teisės aktų nustatyta tvarka: [...] 3) gauti medicinos pagalbą; [...]“;

7.2. *174 straipsnis „Arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmės atliekančių nuteistųjų sveikatos priežiūra“* – „1. Asmens sveikatos priežiūra pataisos įstaigose bei areštinėse organizuojama ir atliekama pagal Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos įstatymus. 2. Arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmės atliekančių nuteistųjų ambulatorinėms pirminės ir antrinės asmens sveikatos priežiūros paslaugoms teikti pataisos įstaigose steigiamos sveikatos priežiūros tarnybos. Šių tarnybų struktūrą, pareigybių skaičių ir veiklos tvarką nustato sveikatos apsaugos ministras ir teisingumo ministras. Stacionarinių asmens sveikatos priežiūros įstaigų teikiamoms antrinės asmens sveikatos priežiūros paslaugoms teikti steigiamos laisvės atėmimo vietų ligoninės. 3. Laisvės atėmimo bausmę arba areštą atliekančiam nuteistajam reikalingos asmens sveikatos priežiūros paslaugos, kurių suteikti pataisos įstaigų sveikatos priežiūros tarnybose ir laisvės atėmimo vietų ligoninėse nėra galimybių, sveikatos apsaugos ministro ir teisingumo ministro nustatyta tvarka teikiamos valstybės arba savivaldybių asmens sveikatos priežiūros viešosiose įstaigose užtikrinant nuteistųjų apsaugą. 4. Arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmės atliekančių nuteistųjų sveikatos priežiūrą organizuoja Sveikatos apsaugos ministerija.“

8. Laisvės atėmimo vietose veikiančių asmens sveikatos priežiūros tarnybų struktūros, etatų skaičiaus ir darbo tvarkos aprašo, patvirtinto 2009 m. kovo 18 d. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro ir Lietuvos Respublikos teisingumo ministro įsakymu Nr. V-195/1R-76:

8.1. *1 punktas* – „Laisvės atėmimo vietose veikiančių asmens sveikatos priežiūros tarnybų struktūros, etatų skaičiaus ir darbo tvarkos aprašas skirtas užtikrinti, kad suimtiesiems bei asmenims, atliekantiems arešto ar laisvės atėmimo bausmes [...], būtų teikiamos tokios pat asmens sveikatos priežiūros paslaugos kaip ir laisvėje esantiems asmenims“;

8.2. *17 punktas* – „Jeigu suimtajam ar nuteistajam [...] reikiamos asmens sveikatos priežiūros paslaugos negali būti suteiktos tarnyboje, jos gydytojais teisės aktų nustatyta tvarka

suumtiesiems ar nuteistiesiems išduoda siuntimus ambulatorinėms ar stacionarinėms specializuotoms asmens sveikatos priežiūros paslaugoms gauti Laisvės atėmimo vietų ligoninėje ar valstybės arba savivaldybių asmens sveikatos priežiūros viešosiose įstaigose.“

Tyrimo išvados

9. Skunde nurodoma, kad LTI-K pareigūnai neužtikrino tinkamos Pareiškėjo sveikatos priežiūros, t. y. neaprūpino ir nesudarė sąlygų įsigyti maisto papildu

10. Pagal nustatytą teisinį reglamentavimą (šios pažymos 7 punktą), nuteistieji turi teisę teisės aktų nustatyta tvarka gauti medicinos pagalbą; terminuoto laisvės atėmimo bausmės atliekančių nuteistųjų ambulatorinėms pirminės ir antrinės asmens sveikatos priežiūros paslaugoms teikti pataisos įstaigose steigiamos sveikatos priežiūros tarnybos.

Tiek tarptautiniuose, tiek Lietuvos Respublikos teisės aktuose nustatyta, kad laisvės atėmimo vietose laikomiems asmenims *turi būti teikiamos tokios pat asmens sveikatos priežiūros paslaugos kaip ir laisvėje esantiems asmenims*, tais atvejais, kai tokių reikiamų paslaugų negali suteikti laisvės atėmimo vietų gydymo įstaigos, paslaugos gali būti teikiamos valstybės arba savivaldybių asmens sveikatos priežiūros viešosiose įstaigose (šios pažymos 6, 7 ir 8 punktai).

Tai reiškia, kad nuteistiesiems turi būti teikiamos tokios pačios kokybės sveikatos priežiūros paslaugos kaip ir laisvėje esantiems asmenims, t. y. sudaromos sąlygos susitikti su asmeniui aktualios srities gydytoju, suteikiamos išsamios konsultacijos dėl asmens sveikatos būklės, paskiriamas tinkamas gydymas, užtikrinamas savalaikis paskirtas gydymas arba / ir gydytojų rekomendacijų įvykdymas.

11. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad 2018 m. balandžio 16 d. Pareiškėjas lankėsi Laisvės atėmimo vietų ligoninėje (gydytojo ... konsultacija); gydytojas ... Pareiškėjui paskyrė vartoti vaistus ... ir maisto papildus ...; gydymas vaistais Pareiškėjui buvo užtikrintas, tačiau aprūpinti jį maisto papildu ... LTI-K pareigūnai nepagrįstai atsisakė.

Atkreiptinas dėmesys, kad maisto papildais ir kitomis vaistinės prekėmis turi aprūpinti įstaiga (pataisos įstaiga arba tardymo izoliatorius, atsižvelgiant į tai, kurioje laikomas asmuo), *jei minėtos prekės yra paskirtos gydytojo*. Tapačios nuostatos laikosi ir Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija – institucija, formuojanti bausmių vykdymo politiką (šios pažymos 5 pažymos).

12. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Skundas yra pagrįstas.

Kadangi nuo 2018 m. spalio 16 d. Pareiškėjas buvo aprūpintas gydytojo rekomenduotais maisto papildais (šios pažymos 4.4 punktas), Vilniaus pataisos namų (Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2018 m. lapkričio 26 d. įsakymu Nr. 1R-253 LTI-K buvo prijungtas prie Vilniaus pataisos namų) direktoriui rekomenduotina imtis priemonių, kad ateityje Vilniaus pataisos namuose laikomi asmenys būtų aprūpinami jiems gydytojų paskirtais bei rekomenduotais vaistais, maisto papildais ir kitomis vaistinės prekėmis.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

13. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia X Skundą dėl LTI-K pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai neaprūpinant jo maisto papildu ..., pripažinti pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJA

14. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius Vilniaus pataisos namų direktoriui Viktorui Davidenko rekomenduoja imtis priemonių, kad ateityje Vilniaus pataisos namuose laikomi asmenys būtų aprūpinami jiems gydytojų paskirtais bei rekomenduotais vaistais, maisto papildais ir kitomis vaistinės prekėmis.

15. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas